

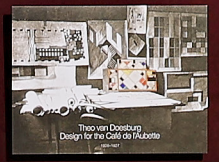
galerie

gmurzynska

Press Overview

Only Surviving Model
by Theo van Doesburg
Acquired for the
Dutch National Collection
by Het Nieuwe Instituut

The centrepiece of our
TEFAF Maastricht 2020
presentation with exclusive
booth design

Video

In this video Mathias Rastorfer, CEO + Co-Owner Galerie Gmurzynska, shares the fascinating story behind Theo van Doesburg's *Color Design for the Café de l'Aubette*, which was praised for its aesthetic coherence and magnitude as "The Sistine Chapel of Abstract Art."

TEFAF

11

MEET THE EXPERTS
GMURZYNSKA GALLERY

Het Nieuwe
Instituut

Museumpark 25
3015 CB Rotterdam
The Netherlands

+31 (0)10 440 12 00

info@hetnieuweinstituut.nl
www.hetnieuweinstituut.nl

Postbus / PO Box 237
3000 AE Rotterdam

The Netherlands

Galerie Gmuzyska
attn. Mr. M. Rastorfer
Paradeplatz 2
8001 Zurich

Kamer van Koophandel
Chamber of Commerce
54584353

Date: 16 March 2021

Dear Mr. Rastorfer,

We would like to express our gratitude for your generous contribution to the recent acquisition of the unique interior model for Café-restaurant Aubette by architect and artist Theo van Doesburg. With your support and a contribution from Vereniging Rembrandt and the Mondrian Fund, Het Nieuwe Instituut was able to acquire this special model for the National Collection of Architecture and Urban Planning. The work is a particularly valuable addition to the Van Doesburg archive obtained earlier. The news of this acquisition will be released on the 22nd of March.

The acquired object is a unique intermediate form of a gouache on cardboard and a model, which embodies the aspired integration of painting and architecture. The interior model reflects Van Doesburg's ambition to synthesize painting and architecture, by placing the visitor of Café-restaurant Aubette literally inside the painting instead of in front of it.

This method, in which disciplinary boundaries are addressed, makes this acquisition of pre-eminent value to Het Nieuwe Instituut as caretaker of the National Collection for Dutch Architecture and Urban Planning. After all, the institute fulfills the unique task in the Netherlands to reflect on the current multidisciplinary developments within the design world on the basis of, among other things, research, lectures, publications and exhibitions. De Stijl, and this interior model in particular, is an early representation of this development and thus ties in seamlessly with the assignment of Het Nieuwe Instituut, the Van Doesburg archive already present within the National Collection and current developments within the design field.

The model will be shown to the general public in Het Nieuwe Instituut as soon as our museum reopens. The presentation fits seamlessly with the current exhibition "Atelier Nelly and Theo van Doesburg" and marks the recent transition of Het Nieuwe Instituut

into a heritage institution. Furthermore, we are currently exploring opportunities to show the model in other public locations in 2021 and 2022, including renowned heritage institutions, as an expression of the importance of this acquisition and to enhance the visibility of the collection of Het Nieuwe Instituut.

To express our great appreciation for your contribution to the acquisition, we would like to offer you the first opportunity to view the video of the work in Het Nieuwe Instituut via the link below. In the video Hetty Berens, curator Het Nieuwe Instituut and Elizabet Nijhoff Asser, conservator and teacher of Book & Paper, Conservation and Restoration at the University of Amsterdam, elaborate on the unique quality of the model. By scanning the code below with the camera on your phone and entering the password VanDoesburg2021, you will get access to the video (this link is valid until the 5th of April).

As soon as circumstances and regulations regarding Covid-19 permit it, we hope to be able to welcome you to Het Nieuwe Instituut.

We thank you again for your generous contribution.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'G' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

Guus Beumer
General & Artistic Director

A handwritten signature in blue ink, featuring a cursive 'J' and 'P' followed by several loops and a horizontal line.

Josien Paulides
Managing Director

“ Without your generosity
this would never have
happened and I am very
grateful to you!

BEHRANG MOUSAVI

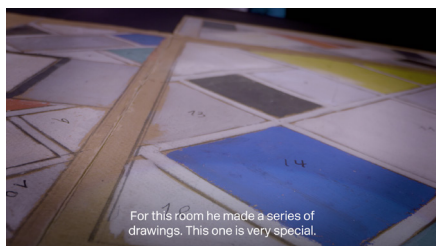
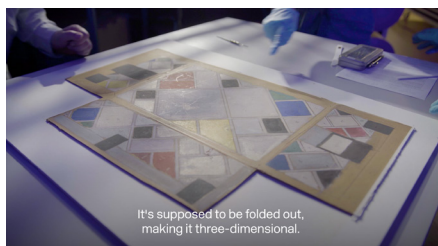
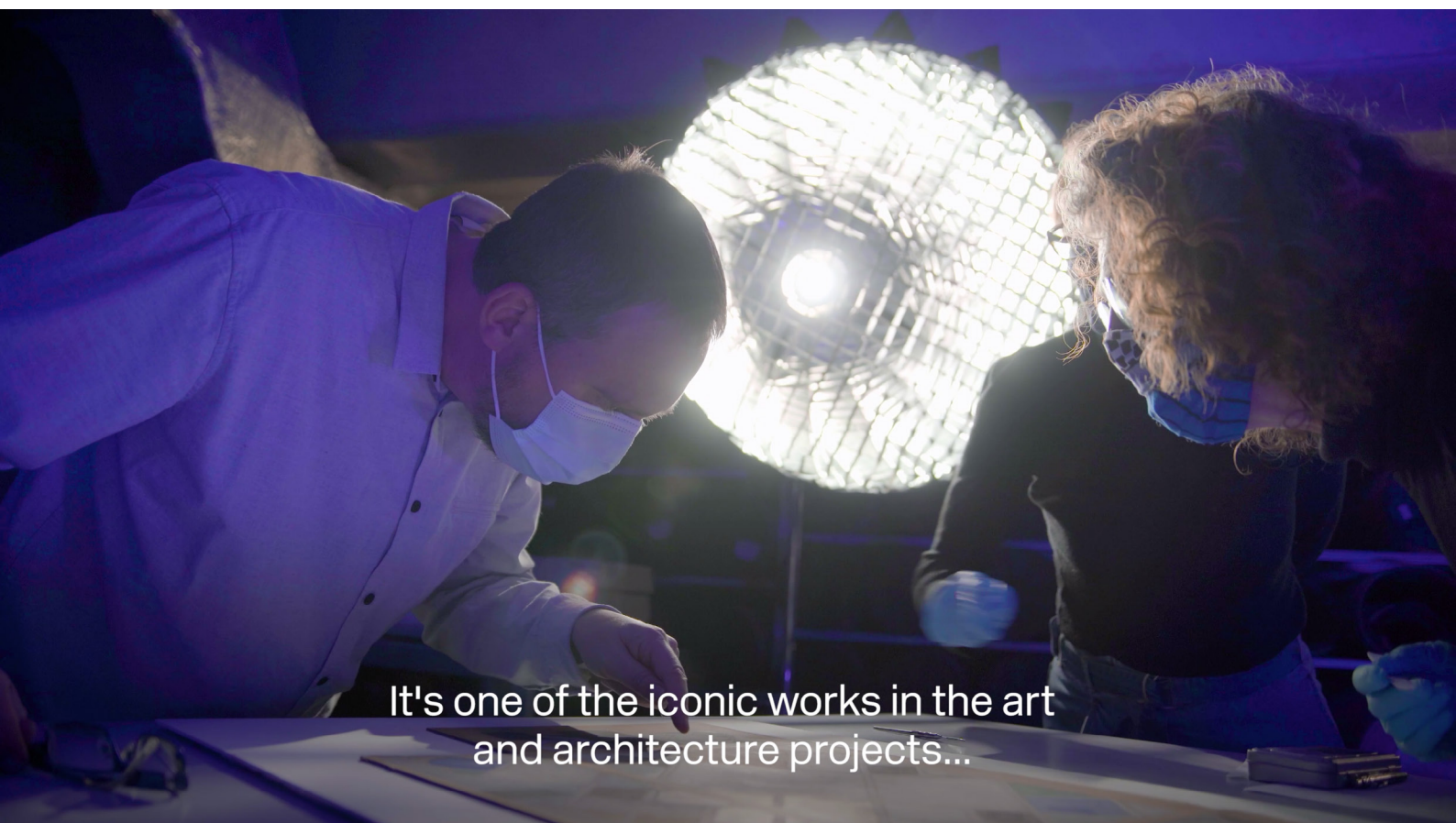
Head of heritage at Het Nieuwe Instituut

Contents

Trouw	9
NRC	11
de Volkskrant	13
De Telegraaf	15
artdaily	16
Art&Museum	18
architectenweb	20
de Architect	22
Historiek	24
Architectuur NL	26

Video

In the video Hefty Berens, curator Het Nieuwe Instituut and Elizabet Nijhoff Asser, conservator and teacher of Book & Paper, Conservation and Restoration at the University of Amsterdam, elaborate on the unique quality of the model.

Trouw

“ It could be purchased for 550,000 euros - Mousavi emphasizes that the Swiss gallery owner Mathias Rastorfer, who had owned it for years, was very generous with it. ‘He necessarily wanted it to go to a cultural institution; he could have gotten more for it.’

TROUW

22 March 2021

Trouw

Trouw

VOORPAGINA

VERDIEPING

OPINIE

RELIGIE&FILOSOFIE

DUURZAAMHEID&NATUUR

CULTUUR&MEDIA

ACHTERPAGINA

Ontwerp Aubette

Het leek een schilderij van Theo van Doesburg, maar bleek een maquette van 'de Sixtijnse kapel van de avant-garde'

Theo van Doesburgs maquette van de feestzaal Aubette in Straatsburg. Beeld Het Nieuwe Instituut

Een schets van Theo van Doesburg, het boegbeeld van De Stijl, blijkt een unieke maquette te zijn van de iconische feestzaal die hij in Straatsburg ontwierp. Het werk werd ontdekt door een medewerker van Het Nieuwe Instituut, dat het werk aankocht.

Harmen van Dijk 22 maart 2021, 15:44

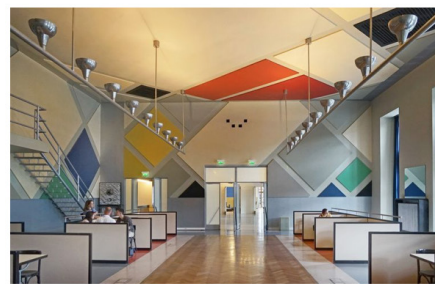
Het lijkt een stuk karton beschilderd met heldere kleurvlakken, maar het is niets minder dan een maquette van 'de Sixtijnse kapel van de avant-garde'. Het belang van de aankoop van Het Nieuwe Instituut in Rotterdam kunnen we niet makkelijk overschatten, wil Behrang Mousavi, hoofd erfgoed, maar zeggen. Het ontwerp werd in 1926/27 gemaakt door de Nederlandse kunstenaar Theo van Doesburg, grondlegger van de kunstbeweging De Stijl. Hij was een beroemdheid en werd gevraagd het interieur voor amusementspaleis Aubette in Straatsburg vorm te geven. Hij bracht de strakke lijnen en heldere kleurvlakken, die zo kenmerkend zijn voor De Stijl, aan op de muren en het plafond.

Geplet en ingelijst

De maquette, gemaakt door Van Doesburg zelf, hing vorig jaar op de kunstbeurs Tefaf in Maastricht. Als een platte afbeelding in een lijst. Een medewerker van het Nieuwe Instituut zag dat het hier moest gaan om een driedimensionaal werk – als je het vouwt wordt het een soort kijkdoos die de muren en het plafond van de feestzaal in Straatsburg voorstelt.

Het kon worden aangekocht voor 550.000 euro – Mousavi benadrukt dat de Zwitserse galeriehoudster Mathias Rastorfer, die het al jaren in bezit had, daarmee heel schappelijk is geweest. "Hij wilde per se dat het naar een culturele instelling zou gaan, hij had er meer voor kunnen krijgen." Het Mondriaan Fonds en de Vereniging Rembrandt maakten de aankoop mogelijk.

Het is het enige schaalmodel van Van Doesburg dat bewaard is gebleven en dus een waardevolle aanvulling op het Van Doesburgarchief van Het Nieuwe Instituut, een museum voor architectuur en design. Even is met het idee gespeeld om de maquette uit de lijst te halen en weer uit te vouwen. Maar dat doen ze toch maar niet. In de vouwnaden is lijm gesmeerd. "Het risico op beschadigingen is te groot."

Zo werd de Aubette in het echt. Beeld Het Nieuwe Instituut

Het originele interieur in Straatsburg bestaat nog steeds, zegt conservator Hetty Berens. Nou ja, het is in de jaren negentig weer helemaal hersteld in oude staat. Aanvankelijk moest het publiek niet veel hebben van die diagonale kleurvlakken. Al snel werden er in de zaal vaasjes en lampjes gezet om het een beetje gezelliger te maken.

"Het was de eerste keer dat Van Doesburg een compleet interieur ontwierp," zegt Berens. Hij was gevraagd door de Zwitserse schilder Sophie Taeuber-Arp, die ook een aantal zalen in Aubette voor haar rekening nam. Hun ontwerp contrasteerde sterk met de buitenkant van het gebouw, een pand uit de achttiende eeuw waarvan na een brand alleen de buitenmuren waren blijven staan. "De abstracte kunst van De Stijl was een manier om na de Eerste Wereldoorlog het verleden af te sluiten en een nieuwe toekomst in te gaan", zegt Berens. "Het was de bedoeling dat de bezoeker van Aubette echt in een andere wereld zou stappen."

NRC

“ It will be given a central place in the hall.

NRC

22 March 2021

NRC

Het Nieuwe Instituut koopt maquette van Theo van Doesburg

Aankoop Voor Het Nieuwe Instituut is de nieuwste aanwinst, een maquette van Theo van Doesburg, een symbool van de nieuwe koers die het als multidisciplinair erfgoedinstelling wil gaan vaten.

Sandra Smets 22 maart 2021 Leestijd 2 minuten

De interieurmaquette in het atelier van Van Doesburg, 1927. Foto Collectie RKD, Archief Theo en Nelly van Doesburg

Het was een geweldige opdracht voor Sophie en Hans Arp in 1926, toen ze werden gevraagd om het vervallen stadspaleis Aubette in Straatsburg om te toeveren tot amusementspaleis. Maar het was ook veel werk. Dus vroegen ze hun goede vriend Theo van Doesburg erbij en onderling verdeelden ze de ruimtes, om die met kleur en kunst te laten bruisen, zingen, dansen. Van Doesburg tekende voor onder meer de 'grande salle' een ontwerp van grote kleurvlakken over de wanden en het plafond. Daaronder konden mensen eten, dansen en avant-gardistische films kijken. Vervolgens kreeg Van Doesburg ruzie met de Arps, maar het ontwerp werd uitgevoerd en is een van zijn belangrijkste artistieke prestaties: een totaalconcept waarin bouwkunst en beeldende kunst versmelten.

Hoe hij dat ongeveer bedacht heeft, is binnenkort - zodra de coronamaatregelen het toestaan - te zien in Het Nieuwe Instituut (HNI) in Rotterdam. Dat heeft namelijk een ontwerpschets van Van Doesburg voor de 'grande salle' verworven. De directeurs van HNI, Guus Beumer en Josien Paulides, reageerden aanvankelijk nog wat lauw toen het in maart 2020 op de Tefaf werd aangeboden - ze hebben wel meer schetsen van Van Doesburg in de collectie. Maar dat veranderde toen ze zagen dat deze tekening 'een platgeslagen maquette' was, zoals artistiek directeur Beumer het noemt: „Het was een ruimtelijk model, een hulpmiddel, gebruikt bij de uitvoering van het schilderwerk in Straatsburg.”

Niet alleen kenden ze geen andere ruimtelijke maquettes van Van Doesburg, ook vonden ze het fascinerend dat Theo's weduwe Nelly het plat heeft ingelijst, als ware het een schilderij. „Ze heeft er een Mondriaantje van gemaakt”, aldus Beumer. In de kunstkringen waar Nelly zich begaf, schopte een autonoom schilderij het namelijk stukken verder dan een architectonisch hulpmiddel.

De verwerving van de maquette, die 550.000 euro kostte, is mogelijk gemaakt met steun van het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en Galerie Gmurzynska, die het verkocht.

Theo van Doesburg met medewerker in het Atelier van Van Doesburg, 1927. Foto Collectie RKD, Archief Theo en Nelly van Doesburg

De ingelijste maquette van Van Doesburg. Foto Johannes Schwartz

Nieuwe koers

Op dit moment heeft het instituut een tentoonstelling over Nelly en Theo van Doesburg staan, tot juli, maar daar wordt de maquette niet in opgenomen. Het krijgt een centrale plek in de hal. De reden is dat het daar prominent wordt gepresenteerd als symbool van een nieuwe koers van het instituut: als nationale erfgoedinstelling. Dat is anders dan de ondersteunende taak die het in 2013 kreeg door de toenmalige fusie tussen Frensela, NAI en het Virtueel platform. „Wij moesten de ideologie van de creatieve industrieën vertegenwoordigen, een economisch gerichte term”, aldus Beumer die daarin de culturele ambitie miste. „Onderzoek is onze breedste basis”, vult zakelijk directeur Paulides aan. „Onze twintigste eeuwse erfgoedcollectie kan een voedingsbodem zijn voor nieuwe modellen voor de toekomst, in meerjarig onderzoek rond architectuur, stedelijkheid, sociaal ontwerpen.”

Beumer, die later dit jaar afscheid neemt, vertelt erover in hun nieuw ingerichte research center, de voormalige bibliotheek. Daar wordt ook gewerkt aan meer digitale ontsluiting van de Rijkscollectie die HNI beheert op het gebied van architectuur en design.

Die multidisciplinariteit kenmerkt ook de kleurige architectuur van Van Doesburg, al bleek die niet altijd bestand tegen de buitenwereld. Na de opening van Aubette in 1928 verschenen tot zijn woede al snel bloemetjes op tafel. Het is niet gemakkelijk als avant-gardist om de wereld van vertrutting te verlossen. In Rotterdam komt zijn maquette, nog altijd platgeslagen, in de hal in een speciaal ontworpen ruimte: kaal, kubusvormig, en volledig vrij van bloemen.

de Volkskrant

“ This is a work of national importance, representing the canon of the Netherlands because of its multidisciplinary way of thinking.

BEHRANG MOUSAVI

Head of heritage at Het Nieuwe Instituut

de Volkskrant

NIEUWS

Het Nieuwe Instituut verwerft 'werk van nationaal belang' met maquette van Van Doesburg

'Sixtijnse kapel van de abstracte kunst', het enige bewaard gebleven schaalmodel van Theo van Doesburg, markeert zijn stap van kunstenaar naar architect.

Kristen Hannema 22 maart 2021, 5:00

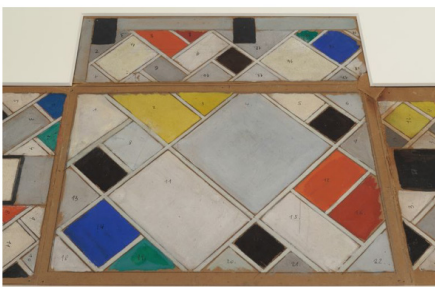

Het kleurontwerp uit 1926 van Theo van Doesburg voor café-restaurant Aubette in Straatsburg. Beeld Johannes Schwartz

Het lijkt op het eerste gezicht een De Stijl-schilderij: een vierluik opgebouwd uit diagonalen en witte vlakken, waarvan een deel met plakkaatverf is ingekleurd in rood, geel en blauw. Pas in tweede instantie zie je de naden in de kartonnen ondergrond: die kan worden opgeklapt tot een maquette.

Dit is het kleurontwerp dat Theo van Doesburg in 1926 maakte voor café-restaurant Aubette in Straatsburg, ook wel de 'Sixtijnse kapel van de abstracte kunst' genoemd. Het is een van de belangrijkste architectuurprojecten van De Stijl, de kunstbeweging waar Van Doesburg (1883-1931) het boegbeeld van was. Let op het woord dat hij bij zijn handtekening zette: 'architect'. Dat was een statement. Met dit ontwerp stapte Van Doesburg van de tweede naar de derde dimensie; hij maakte geen onderscheid meer tussen architectuur en schilderkunst.

Deze maquette - het enige schaalmodel van Van Doesburg dat bewaard is gebleven - is nu door Het Nieuwe Instituut in Rotterdam verworven. De aankoop (550 duizend euro) is mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en de Zwitserse Galerie Gmurzynska, die het werk vorig jaar aanbood op de internationale kunstbeurs Tefaf in Maastricht.

Beeld Johannes Schwartz

'Dit is een werk van nationaal belang, dat de canon van Nederland vertegenwoordigt vanwege de multidisciplinaire manier van denken', zegt Behrang Mousavi, hoofd erfgoed van Het Nieuwe Instituut. Directeur Guus Beumer spreekt van 'een ankerpunt in de discussie over de ambities van Van Doesburg en De Stijl' dat 'niet mag ontbreken in de Rijkscollectie.'

Het werk past naadloos in het Van Doesburg-archief dat Het Nieuwe Instituut beheert, en dat een reeks tekeningen en schetsen voor Aubette bevat. De maquette is in 1926 gemaakt als werktekening voor het interieur van het café-restaurant, dat ook een dansalon en filmzaal omvatte. De kleurvlakken zijn genummerd van 1 tot 32, zodat de schilders wisten welke verf waar moest worden aangebracht.

Beeld Johannes Schwartz

'Het doel van het ontwerp was om de bezoeker te transformeren, een vrije geest te laten ervaren door hem in een compleet andere sfeer te brengen', vertelt conservator Hetty Berens. Vandaag doen nachtclubs dat met een lichtshow, Van Doesburg betoverde het publiek destijds met kleuren en diagonalen die over zowel de wanden als het plafond liepen. Zo maakte hij de stap van tekenen in het platte vlak naar ruimtelijk ontwerp.

Het is precies die grensoverschrijdende benadering waar Het Nieuwe Instituut, in 2013 ontstaan uit de fusie van het Architectuurinstituut, designinstituut Premesla en Virtueel Platform, voor staat. 'Dit werk kan een nieuwe generatie inspireren over grenzen van de eigen discipline heen te denken', zegt Mousavi. Ook geeft het inzicht in hoe Van Doesburg tot zijn ontwerp kwam. 'Kijk, dit is met titaan gekleurd.' Hij wijst hij op vlak nummer 4. 'Daarna bracht Van Doesburg een dun laagje lichtgeel aan om het effect te bezien.'

Hans van Arp en Theo van Doesburg in het atelier van Van Doesburg. Beeld Collectie RKD

Berens ziet in de maquette ook aanleiding om de actuele discussie over de rol van vrouwen in de architectuur verder te brengen. De opdracht voor Aubette was gegund aan de Zwitserse schilder Sophie Taeuber-Arp, die Van Doesburg erbij vroeg. Toen hij de klus eenmaal binnen had, vermeldde hij haar naam niet en diskwalificeerde haar werk in de andere ruimtes. Zo werd ze uit het project 'weggeschreven'.

De maquette zal, zodra de musea weer opengaan, te zien zijn in de entreehal van het Nieuwe Instituut. Omdat de vouwnaden ooit met lijm zijn gevuld om het werk plat in te lijsten, kan het werk niet als 3D-object worden getoond. Het komt te hangen in een speciaal daarvoor ontworpen cabine, waar het in alle rust is te bekijken.

De Telegraaf

De Telegraaf

NIEUWS SPORT ENTERTAINMENT FINANCIËEL VROUW LIFESTYLE WAT U ZEGT

De krant Video Podcast 15 °C 0 km Klantenservice

Abonneer Inloggen

ENTERTAINMENT / CULTUUR

Nieuwe Instituut doet unieke aankoop Theo van Doesburg

'Kleuren om vrije geest te prikkelen'

Door PAOLA VAN DE VELDE
22 mrt. 2021 in CULTUUR

Lees voor

Het Nieuwe Instituut in Rotterdam heeft unieke aankoop gedaan. Voor €550.000 is het eigenaar geworden van de originele interieurmaquette van de befaamde cine-dancing Aubette in Straatsburg, een toonbeeld van avant-garde kunst aan het begin van de twintigste eeuw, ontworpen door Theo van Doesburg. Het kleurrijke werk uit 1926 onderstreept de multidisciplinaire ambities van de kunstenaar, die behalve schilder, ook schrijver, beeldhouwer en architect wilde zijn.

Vol trots tonen directeur Guus Beumer en conservator Hetty Berens de nieuwe aanwinst.
© FOTO ROEL DIJKSTRA

artdaily

“ With this only surviving model by Theo van Doesburg, Het Nieuwe Instituut is acquiring an international icon.

EELCO VAN DER LINGEN

Director of the Mondriaan Fund

artdaily

artdaily.com

The First Art Newspaper on the Net

Established in 1996

Monday, March 29, 2021

[Home](#) [Last Week](#) [Artists](#) [Galleries](#) [Museums](#) [Photographers](#) [Games](#) [Subscribe](#) [Comments](#) [Search](#) [Contact](#) [RSS](#)

ROTTERDAM.- Het Nieuwe Instituut has acquired a unique interior model by architect and artist Theo van Doesburg. The design is for the café-restaurant of the Aubette, one of the most important architectural projects of De Stijl, the art movement of which Van Doesburg was the figurehead. With this radical design, Van Doesburg no longer makes a distinction between architecture and painting. The acquisition was made possible by contributions from the Mondriaan Fund, the Rembrandt Association and Galerie Gmurzynska.

The interior of the Aubette (Strasbourg, 1928) has become an icon of the 20th-century avant-garde. Van Doesburg created a dynamic colour design with diagonals across both the walls and the ceiling. The unity of form, colour and architecture was intended to entice visitors to move through the different spaces of this modern entertainment complex.

The acquisition is a provisional colour design from 1926. At first sight it appears flat, but it is in fact a model: the walls fold up. The work fits seamlessly into the Van Doesburg archive that Het Nieuwe Instituut manages, and which contains a series of Aubette drawings from first sketches to the final design of 1928. Van Doesburg not only designed the interior, but also the furniture, lighting and graphics. The series shows the development of a total work of art by a single artist proficient in several disciplines.

Guus Beumer, Director of Het Nieuwe Instituut:

“For us, the connection with the existing Van Doesburg archive wasn’t the decisive factor. We became really enthusiastic only when it turned out that behind the glass was no drawing, but a model folded flat. This purchase is first and foremost a point of reference in the discussion about the multidisciplinary ambitions of Van Doesburg and De Stijl. Such a work should be a part of the National Collection.”

Eelco van der Lingen, Director of the Mondriaan Fund: “With this only surviving model by Theo van Doesburg, Het Nieuwe Instituut is acquiring an international icon. There is a strong emphasis on the innovative ideas about the convergence of painting and architecture that are typical of Van Doesburg and the De Stijl movement. It is important that this model will be in the right context for research at Het Nieuwe Instituut and will remain visible to the public. An asset to the Dutch Collection.”

Fusien Bijl de Vroe, Director of the Rembrandt Association: “This acquisition strengthens our understanding of Van Doesburg’s work. Our ability to help buy works like this one is thanks to our 16,000-plus members who are united in their belief that good art should be shared with everyone. If he were here today, the idealistic Van Doesburg might be an inspired Rembrandt member.”

Art&Museum

“ It is important that this model will be in the right context for research at Het Nieuwe Instituut and will remain visible to the public. An asset to the Dutch Collection.

EELCO VAN DER LINGEN

Director of the Mondriaan Fund

Art&Museum

National Collection acquires only surviving model by Theo van Doesburg

Het Nieuwe Instituut has acquired a unique interior model by architect and artist Theo van Doesburg. The design is for the café-restaurant of the Aubette, one of the most important architectural projects of De Stijl, the art movement of which Van Doesburg was the figurehead. With this radical design, Van Doesburg no longer makes a distinction between architecture and painting. The acquisition was made possible by contributions from the Mondriaan Fund, the Rembrandt Association, and Galerie Gmurzynska.

The interior of the Aubette (Strasbourg, 1928) has become an icon of the 20th-century avant-garde. Van Doesburg created a dynamic colour design with diagonals across both the walls and the ceiling. The unity of form, colour, and architecture was intended to entice visitors to move through the different spaces of this modern entertainment complex.

The model in Van Doesburg's studio at Place Kleber in Strasbourg, 1927. Archive of Theo and Nelly van Doesburg, Netherlands Institute for Art History (RKD).

Theo van Doesburg, Interior model. Colour design for ceiling and three walls, cinema and dance hall of Café de l'Aubette, 1926/1927. Pencil and gouache on cardboard. 43 x 74,5 cm. Collection Het Nieuwe Instituut, DOES in I. Photo: Johannes Schwartz

The acquisition is a provisional colour design from 1926. At first sight, it appears flat, but it is in fact a model: the walls fold up. The work fits seamlessly into the Van Doesburg archive that Het Nieuwe Instituut manages, and which contains a series of Aubette drawings from first sketches to the final design of 1928. Van Doesburg not only designed the interior, but also the furniture, lighting, and graphics. The series shows the development of a total work of art by a single artist proficient in several disciplines.

Guus Beumer, Director of Het Nieuwe Instituut: "For us, the connection with the existing Van Doesburg archive wasn't the decisive factor. We became really enthusiastic only when it turned out that behind the glass was no drawing, but a model folded flat. This purchase is first and foremost a point of reference in the discussion about the multidisciplinary ambitions of Van Doesburg and De Stijl. Such a work should be a part of the National Collection."

Eelco van der Lingen, Director of the Mondriaan Fund: "With this only surviving model by Theo van

Doesburg, Het Nieuwe Instituut is acquiring an international icon. There is a strong emphasis on the innovative ideas about the convergence of painting and architecture that are typical of Van Doesburg and the De Stijl movement. It is important that this model will be in the right context for research at Het Nieuwe Instituut and will remain visible to the public. An asset to the Dutch Collection."

Fusien Bijl de Vroe, Director of the Rembrandt Association: "This acquisition strengthens our understanding of Van Doesburg's work. Our ability to help buy works like this one is thanks to our 16,000-plus members who are united in their belief that good art should be shared with everyone. If he were here today, the idealistic Van Doesburg might be an inspired Rembrandt member."

Het Nieuwe Instituut
Museumpark 25
Rotterdam
hetnieuweinstituut.nl

architectenweb

“ We became really enthusiastic only when it turned out that behind the glass was not a drawing, but a model folded flat. This purchase is an anchor point in the discussion about the multidisciplinary ambitions of Van Doesburg and De Stijl. Such a work should not be missing in the Dutch National Collection.

GUUS BEUMER
Director of Het Nieuwe Instituut

architectenweb

architectenweb

Projecten

Producten

Bedrijven

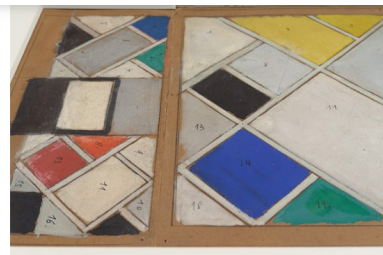
Vacatures

Agenda

Awards

Podcasts

...

Het Nieuwe Instituut verwerft bijzondere maquette Theo van Doesburg

22 maart, 16:22

Het Nieuwe Instituut heeft een bijzondere interieurmaquette van architect en kunstenaar Theo van Doesburg verworven. Het gaat om het voorlopig kleurontwerp voor café-restaurant Aubette uit 1928 in het Franse Straatsburg, een van de belangrijkste architectuurprojecten van De Stijl. Wat aanvankelijk een plat leek, blijkt een maquette te zijn.

De wanden van het uit 1967/27 stammende object kunnen namelijk worden opgeklapt, meldt Het Nieuwe Instituut maandag. Het interieur van Aubette is uitgegroeid tot een icoon van de twintigste-eeuwse avant-garde. Van Doesburg maakte een dynamisch kleurontwerp met diagonalen over zowel de wanden als het plafond. De eenheid van vorm, kleur en architectuur moest bezoekers verleiden zich door de verschillende ruimtes van dit moderne amusementscomplex te bewegen.

Totaalkunstwerk

Het archief van Theo van Doesburg (1883-1931), dat Het Nieuwe Instituut beheert, bevat al een reeks tekeningen van Aubette. Deze lopen uiteen van de eerste schetsen tot het definitieve ontwerp uit 1928. Van Doesburg ontwierp niet alleen het interieur maar ook het meubilair, de verlichting en het grafisch werk. De reeks laat de ontwikkeling van een totaalkunstwerk zien van de hand van een kunstenaar die meerdere disciplines beheerst, aldus Het Nieuwe Instituut.

De verwerving voor de Rijkscollectie Architectuur en Stedenbouw is mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en Galerie Gmurzynska. "We werden pas echt enthousiast toen bleek dat achter het glas niet een tekening, maar een plat gevouwen maquette schuilging. Deze aankoop is daarmee allereerst een ankerpunt in de discussie over de multidisciplinaire ambities van Van Doesburg en De Stijl. Een dergelijk werk mag niet ontbreken in de Rijkscollectie", stelt Gaus Beumer, directeur van Het Nieuwe Instituut.

Atelier Nelly en Theo van Doesburg

Tot en met 3 oktober is, zo gauw de coronamaatregelen weer bezoek toelaten, in Het Nieuwe Instituut de presentatie [Atelier Nelly en Theo van Doesburg](#) te zien. Hierbij wordt Nelly van Doesburg gepresenteerd als sleutelfiguur in de opbouw van de reputatie van Van Doesburg en De Stijl.

de Architect

“ This work can inspire a new generation to think beyond the boundaries of their own discipline.

BEHRANG MOUSAVI

Head of heritage at Het Nieuwe Instituut

de Architect

CONTACT ABONNEMENT ARCHIEF MAGAZINES NIEUWSBRIEF LOSSE VERKOOP ADVERTEREN INLOGGEN

de Architect

Zoeken...

Het kleurontwerp uit 1926 van Theo van Doesburg voor café-restaurant Aubette in Straatsburg. De kleurvlakken zijn genummerd van 1 tot 32 zodat de schilders wisten welke verf waar moest worden aangebracht. Beeld Johannes Schwartz

Nieuws

22 mrt

Tekening Van Doesburg blijkt enig overgebleven maquette

Architectuur

Een vermeende tekening van Theo van Doesburg (1883-1931), oprichter van kunstijdschrift en kunstbeweging De Stijl, blijkt een hele maquette te zijn. Het is zelfs de enige overgebleven interieurmaquette van zijn hand. Het is een ontwerp uit 1926 voor het amusementspaleis Aubette in Straatsburg, een van de belangrijke architectuurprojecten van De Stijl.

De maquette, die als tekening in een lijst op de laatste kunstbeurs TEFAF hing, is inmiddels veiliggesteld voor de Rijkscollectie en wordt voortaan bewaard in het [Het Nieuwe Instituut in Rotterdam in het Van Doesburg archief](#) dat bestaat uit een reeks tekeningen en schetsen voor Aubette. De maquette is in 1926 gemaakt als werktekening voor het interieur van het café-restaurant, dat ook een danssalon en filmzaal omvatte.

Op de TEFAF rees al het vermoeden dat het meer was dan alleen een tekening. "Tot onze grote verrassing ging achter het glas geen tekening, maar een plat gevouwen maquette schuil.

Beeld Johannes Schwartz

Van Doesburg laat in dit kleurrijke werk de grens tussen architectuur en schilderkunst vervagen", aldus Guus Beumer, directeur van Het Nieuwe Instituut. Dat bewaart het ontwerp in de lijst, maar weet er inmiddels genoeg van om er een dummy van te maken.

'Dit werk kan een nieuwe generatie inspireren over de grenzen van de eigen discipline heen te denken'

Behrang Mousavi, hoofd erfgoed HNI

Het Nieuwe Instituut kon het ontwerp aanschaffen (prijs 550.000 euro) dankzij het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en Galerie Gmurzynska.

De interieurmaquette in het atelier van Van Doesburg. Collectie RKD. Archief Theo en Nelly van Doesburg

Het beheert al het archief van Van Doesburg, dat een reeks tekeningen bevat van de eerste schetsen van Aubette tot het definitieve ontwerp uit 1928. Van Doesburg bedacht niet alleen het interieur maar ook het meubilair, de verlichting en het grafisch werk.

De maquette is te zien zodra de musea weer opengaan.

Bron: ANP/de Volkskrant

Historiek

“ a ‘milestone in the œuvre
of Van Doesburg and of
De Stijl.’

HISTORIEK

22 March 2021

Historiek

De ingelijste maquette van Van Doesburg - Collectie Het Nieuwe Instituut - Foto: Johanna Schwarz

Het Nieuwe Instituut verwerft maquette Theo van Doesburg

Auteur: Yuri Visser | Online: 23 maart 2021 | Kunstgeschiedenis / Museumnieuws

Een tekening van architect en kunstenaar Theo van Doesburg die enige geleden te koop werd aangeboden op de kunstbeurs TEFAP, blijkt in werkelijkheid een interieurmaquette te zijn. Het Nieuwe Instituut in Rotterdam heeft het werk inmiddels aangekocht. Het gaat om een ontwerp voor Café-restaurant Aubette, één van de belangrijkste architectuurprojecten van kunstbeweging De Stijl.

Theo van Doesburg, oprichter van De Stijl, ontwierp het interieur van Aubette in 1928. Het oorspronkelijk achttiende-eeuwse kazernegebouw in Straatsburg werd verbouwd tot een amusementscomplex met cafés, bars, restaurants, een bioscoop en danszalen. Voor de belangrijkste ruimte in de Aubette, de Ciné-dancing, maakte Theo van Doesburg een ontwerp met diagonalen voor de wanden en het plafond. Het Nieuwe Instituut spreekt van een "mijlpaal in het oeuvre van Van Doesburg en van De Stijl".

"Het kende geen precedent en kreeg evenmin, op deze schaal, navolging."

De interieurmaquette in het atelier van Van Doesburg, 1927 - Foto Collectie RNO, Archief Theo en Nelly van Doesburg

Het verworven werk is een voorlopig ontwerp voor de Ciné-dancing uit 1928. Het lijkt op het eerste gezicht een één-dimensionaal werk, maar feitelijk is het een maquette; de wanden kunnen worden opgeklapt. Alle maquettes van Van Doesburg zijn verloren gegaan, op dit werk na. Volgens Het Nieuwe Instituut is het werk kenmerkend voor de wijze van representeren van Van Doesburg.

"Hij excelleerde in het verbeelden van ruimte, waarbij hij geen onderscheid maakte tussen kunst en architectuur. Het ging tenslotte om de interactie met de beschouwer. De interieurmaquette, die zowel in gevouwen als in opgeklapte toestand een ruimtelijk beeld geeft, weerspiegelt Van Doesburgs bevoegde synthese van schilderkunst en architectuur. Hij plaatste de bezoeker van de Ciné-dancing letterlijk in de schilderkunst in plaats van ervoor."

Het Nieuwe Instituut bewaart het ontwerp in de lijst, maar is van plan er een dummy van te maken zodat de maquette later ook in uitgeklapte vorm is te bekijken.

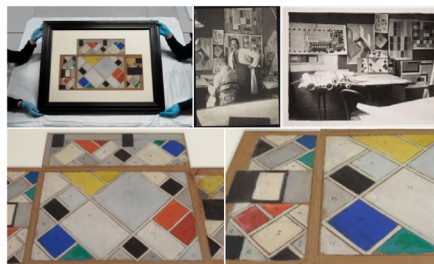
Architectuur NL

Het Nieuwe Instituut verwerkt maquette Theo van Doesburg
NIEUWS

DOOR: PETRA STARNIK | 22-03-2021

Het Nieuwe Instituut in Rotterdam heeft een unieke interieurmaquette van Theo van Doesburg verworven. De maquette maakt deel uit van het ontwerp voor Café-restaurant Aubette, een van de belangrijkste architectuurprojecten van De Stijl. Met dit ontwerp maakte Van Doesburg geen onderscheid meer tussen architectuur en schilderkunst.

Interieur van Aubette

Het interieur van Aubette (Straatsburg, 1928) is uitgegroeid tot een icoon van de brisifigte euere avont-garde. Het oorspronkelijk achttende-eeuwe kazernegebouw in Straatsburg werd verbouwd tot een amusementscomplex met cafés, bars, restaurants, een bioscoop en danszalen. Voor de belangrijkste ruimte in de Aubette, de Ciné-dancing, maakte Theo van Doesburg een ontwerp met diagonalen voor de wanden en het plafond. De eenheid van vorm, kleur en architectuur moest bezoekers verleiden zich door de verschillende ruimtes van dit moderne amusementscomplex te bewegen.

Voorlopig kleurontwerp

De aanwinst is een voorlopig kleurontwerp uit 1920/27. Het lijkt op het eerste gezicht een plat vlak, maar feitelijk is het een maquette; de wanden kunnen worden opgeklapt. Het werk gaat nadieus in het archief van Van Doesburg dat Het Nieuwe Instituut beheert, en dat een reeks tekeningen bevat van de eerste schetsen tot het definitieve ontwerp uit 1928. Van Doesburg ontwierp niet alleen het interieur maar ook het meubilair, de verlichting en het grafisch werk. De reeks laat de ontwikkeling van een totaalontwerp zien van de hand van één kunstenaar, die meerdere disciplines beheerst.

De verwerving is mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Mondriaan Fonds, de Vereniging Rembrandt en Galerie Gmurzynska.

Het Nieuwe Instituut

Het Nieuwe Instituut is er voor professioneel ontwerpend Nederland en voor publiek dat in architectuur, design en digitale cultuur geïnteresseerd is. Het Instituut beheert en ontsluit cultureel erfgoed, waaronder de Rijkscollectie voor Nederlandse Architectuur en Stedenbouw, stimuleert onderzoek, programmeert tentoonstellingen en lezingen- en debatprogramma's in binnen- en buitenland.